

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับความเจริญของประเทศชาติ ในขณะที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะหลักสูตรซึ่งเป็นแกนสำคัญของระบบการศึกษา ซึ่ง วิทยุ สวรรค์ กล่าวไว้ว่า "ประเทศไทยถือว่าหลักสูตรเป็นแม่บทที่สำคัญในการจัดการศึกษา"^๑ หรือถ้าจะกล่าวว่าหลักสูตรเป็นหัวใจในการจัดการศึกษาก็เป็นการกล่าวที่ถูกต้องอีกเช่นกัน เพราะหลักสูตรเป็นที่รวมของกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหลายอย่าง นับตั้งแต่เนื้อหาวิชา วิธีสอน การวัดผล ฯลฯ ฉะนั้นการแก้ปัญหาเรื่องกำลังคนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพจึงต้องแก้ที่หลักสูตรก่อน ดังที่ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์^๒ กล่าวว่า "...เพราะฉะนั้นในแง่ของการจัดหลักสูตร หลักสูตรควรเปลี่ยนรูปโดยเรามาถามตัวเองว่า คนที่จบมัธยมศึกษาชั้นนั้นควรจะเป็นคนที่มีคุณภาพอย่างไร เรามีความมุ่งหมายอย่างไรในการให้การศึกษาแก่เด็กในระบับนี้เพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างนั้น และเราควรสอนวิชาต่าง ๆ ให้เด็กอย่างไร"

ตามแผนการศึกษาชาติฉบับที่ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ การมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ สาย คือสายสามัญและสายอาชีพ และในระบับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ แบ่งเป็น ๓ แผนก คือ แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ และแผนกทั่วไป ซึ่งในแผนกทั่วไปมีวิชาให้นักเรียนเลือกเรียน เช่น การค้าขาย วิชาเลขานุการ และ

^๑ วิทยุ สวรรค์, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๒๕๒.

^๒ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, "แนวคิดใหม่ทางการศึกษา" ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา (พระนคร : ศุภสภา, ๒๕๑๓), หน้า ๖๕.

วิชาชีพอื่น ๆ แต่แผนกนี้ก็ยังไม่เปิดสอนแพร่หลายนัก อีกประการหนึ่งในแผนกทั่วไปนี้ นักเรียนจะใช้เวลาเรียนวิชาชีพเพียง ๔ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งนับว่าน้อยมาก

เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเท่าที่เป็นมา นักเรียนมัธยมส่วนใหญ่มักมุ่งหมายจะเข้ามหาวิทยาลัยเพื่อให้ได้ปริญญา และความตั้งใจในเรื่องการทำราชการว่ามีเกียรติและได้เป็นเจ้าคนนายคน จึงไม่นิยมเรียนสายอาชีพกัน แต่กลับเลือกเรียนสายสามัญ ทั้ง ๆ ที่สติปัญญาและพื้นฐานความรู้ความสามารถไม่เหมาะสม ประกอบกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเก๋ม่งวิชาการเกินไป ไม่เอื้อต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เด็กไม่สามารถเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ได้ตามความถนัดและความสามารถของตน ทั้งขาดการฝึกฝนทักษะที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพ จึงมีอัตราเด็กสอบตกเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากสถิติการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ปี ๒๕๑๗ ปรากฏว่า^๓ มีผู้เข้าสอบทั้งสิ้น ๔๑,๓๗๓ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ไม่มีสิทธิ (สอบตก มศ.๕) ๖,๕๔๐ คน (๑๕.๘๑%) ผู้สอบคัดเลือกไม่ได้ ๒๔,๕๓๕ คน (๕๙.๓๐%) และสอบเข้าเรียนได้เพียง ๑๐,๒๙๘ คน (๒๔.๘๙%) สำหรับผู้ที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแต่สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ต้องออกไปประกอบอาชีพทั้ง ๆ ที่ยังไม่พร้อมและไม่มี ความถนัดทางวิชาชีพนั้น ๆ^๔ ส่วนพวกที่ประกอบอาชีพไม่ได้ก็ทิ้งเวลาเสียเปล่า เป็นการเสียกำลังคนไปเปล่า ๆ ทั้งยังก่อปัญหาสังคมด้วย นี่ก็แสดงให้เห็นว่าคนที่สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลาย ถ้าจะหางานทำจะต้องมีวิชาชีพเข้าประกอบ มิฉะนั้นจะหาทางประกอบอาชีพยาก ดังนั้น "ในการจัดการศึกษาในปัจจุบันเราจึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยว

^๓ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, สำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๖-๒๕๑๗ (กรุงเทพฯ : ศุภสภา ๒๕๑๘), หน้า ๒๓.

^๔กรมวิสามัญศึกษา, แผนการจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสมในโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการมัธยมศึกษา, (พระนคร : ศุภสภา, ๒๕๑๓), หน้า ๙๔.

กับโครงสร้างทางเศรษฐกิจควบคู่กันไปกับเรื่องอื่น ๆ ด้วย"^๕

เรื่องสำคัญยิ่งที่เกี่ยวกับหลักสูตรก็คือ ความเปลี่ยนแปลงของโลก และของเหตุการณ์ในบ้านเมือง ดังที่ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ กล่าวไว้ว่า^๖ "ในทศวรรษที่ผ่านมา มีความเปลี่ยนแปลงในโลกและบ้านเมืองเราอย่างใหญ่หลวง ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาการและเทคโนโลยี ตลอดจนค่านิยมของคนทั่วไป ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ยังผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและกรรมวิธีการจัดการศึกษาด้วยเป็นอันมาก" นั่นก็หมายถึงว่าเราได้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอยู่ตลอดเวลาทั้งด้วยวิธีเปลี่ยนแปลงรายละเอียดปลีกย่อยในบางรายวิชา และปรับปรุงเค้าโครงสร้างของตัวหลักสูตร แต่เป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ดังคำกล่าวของ คำรง มัชฌมณันท์ ที่ว่า^๗ "หลักสูตรจะอยู่นิ่งไม่ได้ ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมอยู่เสมอ" ซึ่งความจริงแล้วหลักสูตรสายสามัญ ฉบับ พ.ศ.๒๕๐๓ ในระยะที่เริ่มใช้ก็มีความเหมาะสมและทันสมัย^๘ สามารถตอบสนองเหตุการณ์บ้านเมือง ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษาและสังคมได้เป็นอย่างดี ในด้านอุตสาหกรรมก็เพิ่งมีการลงทุนด้านธุรกิจยังไม่กว้างขวาง อาชีพส่วนใหญ่คือการเกษตร แต่มาในระยะหลังการอุตสาหกรรม การผลิต และการบริการต่าง ๆ ได้ขยายตัว เกิดอาชีพต่าง ๆ ขึ้นมาก ซึ่งอาชีพเหล่านั้น จะต้องได้รับการฝึกอบรมจากระบบการศึกษา หรือระบบการฝึกอาชีพต่าง ๆ ซึ่งทาง

^๕ คำรง มัชฌมณันท์, "เศรษฐกิจการศึกษา" ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา, (พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๑๓), หน้า ๕๔.

^๖ เอกวิทย์ ณ ถลาง, สารานุกรม, บนเส้นทางแสวงหาโฉมหน้าใหม่ของการศึกษาไทย, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนสต์, ๒๕๑๗), คำนำ

^๗ คำรง มัชฌมณันท์, - "หลักสูตรช่วยให้เด็กพัฒนาการอย่างไร", วารสารประชาศึกษา ๗, ๖ (มกราคม, ๒๕๕๕), หน้า ๔.

^๘ วิเวก ปางพุทธิพงษ์, "จุดมุ่งหมายหลักการและโครงสร้างหลักสูตรระบอบมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.๒๕๑๔", มิตรกร ๕ (พฤษภาคม, ๒๕๑๔), หน้า ๑๔.

๘

ราชการได้จัดให้มีขึ้น เกี่ยวกับเรื่องนี้ คุณหญิงสุชารดา ธีระวัฒน์ กล่าวว่า การที่หลักสูตรมัธยมศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมีผลต่อเนื่องมาจาก โรงเรียนมัธยมแบบประสมสุนารีวิทยา นครราชสีมา ซึ่งตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๓ หลักสูตรของโรงเรียนนี้ แบ่งนักเรียนออกเป็น ๓ สาย คือ วิชาการ เตรียมอาชีพ และอาชีพ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสามารถและความสนใจ จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยก็ได้ หรือจะศึกษาต่อในสายอาชีพก็ได้ ส่วนผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อก็สามารถออกไปประกอบอาชีพได้อีกด้วย

ในปี พ.ศ.๒๕๑๓ กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรขึ้น เพื่อทำหน้าที่ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ และคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษาชั้นใน พ.ศ.๒๕๑๔ เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พ.ศ.๒๕๑๓ ปรากฏว่าพบข้อบกพร่องหลายประการคือ^{๑๐}

๑. หลักสูตรไม่ได้ระบุให้ชัดเจนลงไปว่า โรงเรียนมัธยมศึกษามีหน้าที่อย่างไร ทำให้ยากแก่การกำหนดความมุ่งหมายเฉพาะชั้นมัธยมศึกษา และความสัมพันธ์ของการศึกษาชั้นนี้กับการศึกษาชั้นอื่น ๆ

๒. ความที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ความมุ่งหมายของสายสามัญและสายอาชีพ เป็นอย่างเดียวกัน ทำให้ไม่สะดวกในการจัดสอนของทั้งสองสายนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติลักษณะไม่เหมือนกัน

๓. การกำหนดความมุ่งหมายของบางหมวดวิชา มีมากเกินไป ทำให้ยากแก่การปฏิบัติ

---

๑๐ สุชารดา ธีระวัฒน์, คุณหญิง "แนวโน้มของหลักสูตรมัธยมศึกษาของไทย" เอกสารการสัมมนา หมายเลข ๗ พระนคร, ๒๕๑๗ (อักษราเนา), หน้า ๒.

๑๐ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ.๒๕๑๓ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๗), หน้า ๒๓-๓๔.

๔. ความมุ่งหมายของแต่ละหมวดวิชา เป็นความมุ่งหมายรวม ไม่ได้แยก
ออกเป็นแต่ละรายวิชา

๕. เมื่อความมุ่งหมายของวิชาไม่ชัดเจนแน่นอนจึงเป็นการยากที่จะกำหนด
ความกว้างขวางและความลึกซึ้งของเนื้อหาและอัตราเวลาเรียนได้อย่างเหมาะสม

๖. ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไม่มีอัตราเวลาเรียนสำหรับวิชาพลานามัย

๗. อัตราเวลาเรียนบางวิชา เช่น ภาษาต่างประเทศภาษาที่ ๒ ไม่
เพียงพอที่จะให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้เป็นประโยชน์ได้

๘. หลักสูตรวิชาทักษะ โดยเฉพาะคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับ
มัธยมศึกษาตอนปลายไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน มีลักษณะคั่นขาดเป็นช่วง ๆ อยู่มาก

๙. ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญมีวิชาเลือกเฉพาะแผนกทั่วไป
แต่ในสายอาชีพไม่มีวิชาเลือกเลย

๑๐. ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายการจัดหมวดวิชาในหลักสูตรแบ่งออกเป็น
หมวด ก. ข. ค. ทำให้นักเรียนไม่สามารถเลือกเรียนได้ตามความสามารถ

๑๑. เนื้อหาวิชาสามัญที่กำหนดให้สายสามัญและสายอาชีพต้องเรียนมีมาก
เกินไป ทำให้ไม่อาจสนองความต้องการของแต่ละสายได้

๑๒. เนื้อหารายวิชาเดียวกันบางวิชามีรายการสอนซ้ำกัน บางวิชาซ้ำกับ
วิชาอื่น และเนื้อหาบางวิชาขาดความต่อเนื่องกัน

๑๓. รายการสอนบางวิชาไม่เหมาะสมแก่ชั้นเรียนและสภาพการปัจจุบัน

๑๔. โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีบริการแนะแนวที่สามารถให้บริการแก่นักเรียน
นักเรียนได้เป็นอย่างดี

๑๕. แบบเรียนและคู่มือครูยังไม่ครบทุกวิชา โดยเฉพาะทางสายอาชีพ
ศึกษา แบบเรียนบางเล่มไม่เหมาะสมแก่กาลสมัยและวัยของเด็ก และหนังสือประกอบ
การเรียนยังมีไม่เพียงพอ

๑๖. การประเมินผลยังมีได้ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในค่าน
ต่าง ๆ ครบถ้วน ครูโดยมากสอนเพื่อให้นักเรียนสอบไล่ได้

จากเหตุการณ์ของโลกและเหตุการณ์ของบ้านเมืองที่เปลี่ยนไป ทำให้ทุกฝ่ายต่างก็ยอมรับว่า หลักสูตร พ.ศ.๒๕๐๓ ซึ่งใช้มาเป็นเวลานานถึง ๑๕ ปี ควรจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ประกอบกับหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ซึ่งเป็นช่วงสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ ประชาชนมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น จึงเกิดการเรียกร้องจากหลาย ๆ ฝ่าย ให้มีการปฏิรูปการศึกษา และปรับปรุงหลักสูตร ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่นี้ เหตุผลทางการเมืองนับว่ามีส่วนสำคัญมาก ดังที่ คุณหญิงอัมพร มีสุข กล่าวว่^{๑๑} "การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายนี้มีเหตุผลทางการเมือง ขอให้ถือว่าเป็นเหตุผลสำคัญ เมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนไป หลักสูตรก็ควรเปลี่ยนให้เหมาะสม"

เกี่ยวกับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้วางแนวทางปรับปรุงหลักสูตรขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เพื่อให้แต่ละท้องถิ่นสามารถจัดหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของชุมชน ตลอดจนความถนัดและความสนใจของเด็ก^{๑๒} และคณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษา คณะอนุกรรมการพิจารณาระเบียบการวัดผลมัธยมศึกษาตอนปลาย และคณะบรรณาธิการดำเนินงานจัดพิมพ์วัสดุหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ร่วมกันร่างหลักสูตรและระเบียบการประเมินผลการเรียนประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ โดยอาศัยข้อมูลจากการวิจัย และการสอบถามความคิดเห็นของนักการศึกษา และประชาชนต่างอาชีพมาประกอบการพิจารณา เพื่อให้ได้หลักสูตรตาม

^{๑๑}อัมพร มีสุข, คุณหญิง "การปรับปรุงหลักสูตร" วิทยาสาร, ปีที่ ๒๖, ฉบับที่ ๑๖, (พฤษภาคม, ๒๕๑๘), หน้า ๑๒.

^{๑๒}รายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๖๗.

ความต้องการของมวลชน นอกจากนั้นกรมวิชาการยังได้จัดสัมมนาผู้บริหาร โรงเรียน ครู อาจารย์ศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษา และรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการประชุมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคหลายครั้ง เพื่อพิจารณาร่างหลักสูตรและระเบียบการประเมินผลการเรียนดังกล่าว แล้วจึงปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และเสนอกระทรวงศึกษาธิการผ่านคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ประกาศใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๔ และกำหนดใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๑๔ เป็นต้นไป

โรงเรียนในโครงการ คมส. จำนวน ๒๐ โรงเรียนให้หลักสูตรทั้งสายสามัญซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา สายเตรียมอาชีพหรือสายทั่วไปมุ่งสำเร็จแล้วสามารถทำงานทั่ว ๆ ไป และสายอาชีพซึ่งมุ่งสำเร็จและทำงานช่างเฉพาะ เป็นการจัดหลักสูตรให้เหมาะ แก่ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน มีวิชาต่าง ๆ ให้เลือกเรียนอย่างกว้างขวาง หลักสูตรมีลักษณะเป็นแบบประสมอย่างเต็มที่ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ ซึ่งเริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ การวัดผลใช้ระบบแบบหน่วยกิต ในชั้น มศ. ๑ นักเรียนทุกคนเรียนเหมือนกันและเรียนทุกวิชา เพื่อให้มีโอกาสได้ทดสอบความถนัดของตน ในชั้น มศ. ๒-๓ มีวิชาที่ยังบังคับให้เรียนเหมือนกันน้อยลงตามลำดับ เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนวิชาที่ถนัดและสนใจมากยิ่งขึ้น ส่วนชั้น มศ. ปลาย แผนกวิทยาศาสตร์ และศิลปะ ให้หลักสูตรและการวัดผล พ.ศ. ๒๕๐๓ ส่วนแผนกทั่วไปนั้น จะมีวิชาเลือกสายคหกรรมศิลป์ สายธุรกิจศิลป์ สายอุตสาหกรรมศิลป์ และสายเกษตรกรรมศิลป์ และใช้ระเบียบวัดผลประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมแบบประสม พ.ศ. ๒๕๑๓

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๔ โรงเรียนได้รับทราบในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ ซึ่งเป็นปีที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตร นับว่าโรงเรียนมีเวลาเตรียมตัวน้อยมาก อย่างไรก็ตามได้กล่าวมาแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งนี้เป็นผลต่อเนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมแบบประสม

หลักสูตรจึงมีลักษณะ เป็นแบบหลักสูตรกว้าง มีวิชาให้นักเรียนได้เลือกเรียนมากมายใน ลักษณะหลักสูตรชั้น มศ.ต้นโรงเรียน คมส. ส่วนในชั้น มศ.ปลายนั้น โรงเรียน คมส. ก็ยังคงใช้หลักสูตรและระเบียบการวัดผลตามหลักสูตร ๒๕๐๓ เกือบทั้งหมด เมื่อประกาศ ใช้หลักสูตรกระทัณฑ์เช่นนี้ น่าจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร ดังนั้นการ วิจัยนี้จึงมุ่งสำรวจปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.๒๕๑๔ เฉพาะชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน คมส. จำนวน ๒๐ โรง

สรุป

สาเหตุที่ทำให้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับ พ.ศ.๒๕๐๓ เปลี่ยน แปลงมาเป็นหลักสูตร ฉบับ พ.ศ.๒๕๑๔ เพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กิจพิลทางการ เมือง เศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจน ความคิดเห็นของนักการศึกษาและประชาชน ประกอบกับหลักสูตร เกินใช้มานานถึง ๑๕ ปี ไม่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ หลักสูตร คมส. ก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งนี้ เมื่อมีการ ประกาศใช้หลักสูตรอย่างกระทัณฑ์ จึงน่าจะทำให้การใช้หลักสูตรมีปัญหา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจปัญหาปัจจุบันในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๔ ในโรงเรียนมัธยมแบบประสม ๒๐ โรง ทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

- ๑. การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และ เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนมัธยมแบบประสม ซึ่งอยู่ในโครงการ คมส. จำนวน

๒๐ โรง บุคลากรที่ตอมแบบสอบถามในโรงเรียนต่าง ๆ แยกออกได้ดังนี้

๑.๑ ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ และ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

๑.๒ หัวหน้าสาขาวิชาหรือหัวหน้าหมวดวิชา ๘ หมวดวิชา ได้แก่
ภาษาไทย สังคมศึกษา-พลานามัย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปศึกษา
และวิชาชีพหรือศิลปปฏิบัติ

๑.๓ อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ทั้ง ๘ หมวดวิชา โดยการ
สุ่มตัวอย่าง หมวดวิชาละ ๒ คน ของแต่ละโรงเรียน

๑.๔ เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน ได้แก่ เจ้าหน้าที่แนะแนว
เจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

๒. จำนวนแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๔ แยกได้ดังนี้

๒.๑ ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔
ของผู้บริหารโรงเรียน

๒.๒ ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔
ของหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน

๒.๓ ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔
ของอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน

๒.๔ ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔
ของเจ้าหน้าที่แนะแนวในโรงเรียน

๒.๕ ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔
ของเจ้าหน้าที่ทะเบียนของโรงเรียน

๒.๖ ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔
ของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดโรงเรียน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยเพื่อสำรวจปัญหาการใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๘ นี้ ทำขึ้นเมื่อนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนเพียงภาคเรียนเดียวเท่านั้น ประกอบกับหลักสูตรฉบับนี้ได้ประกาศใช้อย่างรวดเร็ว ซึ่งขาดการเตรียมพร้อมอย่างยิ่ง ความไม่พร้อมต่าง ๆ จึงอาจจะมีมาก จึงน่าจะเกิดปัญหาขึ้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ในระยะเวลาเพียง ๑ ภาคเรียน เพื่อประโยชน์ในการเตรียมการใช้ให้พร้อมต่อไป

นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

โครงการพัฒนามัธยมศึกษาแบบประสม (คมส.) หมายถึงหน่วยงานของกรมสามัญศึกษาที่มีหน้าที่พัฒนาโรงเรียนมัธยมแบบประสม จำนวน ๒๐ โรงเรียน

โรงเรียนมัธยมแบบประสม หมายถึงโรงเรียนมัธยม จำนวน ๒๐ โรงเรียนซึ่งดำเนินการทางด้านการกายไตการดูแลของ คมส.

หลักสูตร คมส. หมายถึงหลักสูตรซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการของ คมส. เป็นหลักสูตรแบบกว้าง ซึ่งมีทั้งสายสามัญ สายเตรียมวิชาชีพ หรือสายทั่วไปและสายอาชีพ อยู่ในโรงเรียนเดียวกัน หลักสูตรมีลักษณะคล้าย ๆ กับหลักสูตร มศ.ปลาย ๒๕๑๘ คือมีวิชาบังคับ วิชาเลือก การวัดผลใช้ระบบหน่วยกิต แต่หลักสูตร มศ.ปลาย พ.ศ. ๒๕๑๘ มีวิชาเลือกกว้างขวางกว่า

หลักสูตรใหม่ หมายถึงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

หลักสูตรเก่า หมายถึงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓

ภาคเรียน หมายถึงระยะเวลาในการเรียน ซึ่งในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ

มี ๒ ภาคเรียน

ระดับคะแนน หมายถึงตัวเลขแสดงผลการเรียนในแต่ละสายวิชา
กำหนดเป็น ๔,๓,๒,๑ และ ๐ ตามลำดับ

โปรแกรมการเรียน หมายถึงกลุ่มรายวิชาที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน
เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน เพื่อศึกษาต่อ
หรือประกอบอาชีพ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หมายถึงข้อความซึ่งระบุการกระทำหรือการ
แสดงออกที่นักเรียนแสดงออกให้เห็นได้ และครูสามารถวัดผลตามจุดประสงค์ได้ตรงกัน

วิชาบังคับ หมายถึงวิชาที่กำหนดให้นักเรียนทุกคนต้องเรียน

วิชาเลือก หมายถึงวิชาที่นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด
ความสนใจ และความสามารถ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป หรือ
เพื่อเป็นทักษะสำหรับการประกอบอาชีพ

หมวดวิชา หมายถึงหน่วยใหญ่ของวิชาที่กำหนดให้เรียน เช่น หมวดวิชา
ภาษาไทย หมวดวิชาวิทยาศาสตร์

กลุ่มวิชา หมายถึงหน่วยย่อยลงมาจากหมวดวิชา เช่น หมวดวิชาวิทยา
ศาสตร์ แบ่งออกเป็น กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป กลุ่มวิชาชีววิทยา ฯลฯ

รายวิชา หมายถึงหน่วยเล็กที่สุดในภาคเรียน เช่นกลุ่มชีววิทยา แบ่งออก
เป็นรายวิชาต่าง ๆ เช่น ว.๔๓๑, ว.๔๓๒ ฯลฯ

กลุ่มโรงเรียน หมายถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งกักกรมสามัญ
ศึกษา ที่รวมกันขึ้นตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อช่วยเหลือกันและกันในด้านวิชาการ
โดยมีเขตการศึกษาละ ๑ กลุ่ม และในส่วนกลางมี ๘ กลุ่ม

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

๑. ช่วยให้ทราบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้หลักสูตรมัธยม

ศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๘ ในโรงเรียนมัธยมแบบประสม

๒. เป็นการช่วยกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนโดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการในการนำหลักสูตรไปใช้

๓. เพื่อเป็นข้อมูลให้กระทรวงศึกษาธิการได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

วิธีดำเนินการวิจัยหรือแผนการวิจัย

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่บุคลากรประเภทต่าง ๆ ที่ทำการสอนและมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๘ ในโรงเรียนมัธยมแบบประสม ๒๐ โรงเรียน ซึ่งในแต่ละโรงเรียนประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่
  - ๑.๑ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ
  - ๑.๒ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ
  - ๑.๓ ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ
  - ๑.๔ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง
๒. หัวหน้าหมวดวิชา ๘ หมวด
๓. อาจารย์ผู้สอนในแต่ละหมวดวิชา (หมวดวิชาละ ๒ คน)
๔. เจ้าหน้าที่แนะแนว
๕. เจ้าหน้าที่ทะเบียน
๖. เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา
๗. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถาม ๑๔ ฉบับ แบบสำรวจฉบับที่ ๑ สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ฉบับที่ ๒ สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา พละนามัย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปศึกษา และหมวดวิชาชีพหรือศิลปปฏิบัติ โดยหัวหน้าหมวดวิชาทุกหมวดตอบแบบสอบถามชุดเดียวกัน แบบสำรวจฉบับที่ ๓-๑๐ สำหรับอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว สาระในแบบสำรวจแตกต่างกันตามลักษณะของแต่ละหมวดวิชา แบบสำรวจฉบับที่ ๑๑-๑๔ สำหรับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่วัดผล การศึกษา และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด โดยเนื้อหาสาระของแต่ละฉบับแตกต่างกันตามลักษณะของงาน ลักษณะคำถามที่ใช้โดยส่วนรวมเป็นแบบการตรวจสอบปัญหา มาตรฐาน ส่วนมากค่า และคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ฝากแบบสอบถามไปกับนิสิตที่ทำการวิจัยในจังหวัดที่มีโรงเรียน คมส. และรับกลับคืนมาด้วย สำหรับโรงเรียน คมส. ในเขตกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งและรับกลับคืนด้วยตนเอง ในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนน้อย ผู้วิจัยได้จัดส่งไปใหม่และส่งกลับทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

๑. หากการ้อยละ
๒. ใช้สัดส่วนแห่งความถี่
๓. หากค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเสนอข้อมูล

ในการเสนอข้อมูลให้จ้กลำดับขั้นการเสนอไว้ดังนี้ บทที่ ๑ เป็นบทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย. บทที่ ๒ เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การนำเอาหลักสูตรไปใช้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ความเป็นมาของโรงเรียนมัธยมแบบประสม สภาพของโรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสม ลักษณะของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๘ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมแบบประสม บทที่ ๓ เสนอวิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล บทที่ ๔ เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ ๕ จะเป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปราย และเสนอแนะ ส่วนรายละเอียดของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยจะได้เสนอไว้ในภาคผนวก.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย